מה יחלים האגרמו"ר?

בסוד שיח

מאת שאול שיף

גם בליכוד וגם במפלגת העבודה מודעים היטב למשקלו הסגולי הייחודי של האגרמ"ר בגוב, הגרי"ר אלטר שליט"א בתוך "אגודת־ישראל" ובתוך מועצת "גדולי התורה". אין ספק כלל, כי אם האגרמ"ר מגור שליט"א יחווה דעה, שממנה ניתן להסיק, כי על הציבור החרדי לתמוך בבנימין נתניהו לראשות הממשלה, יהיה לכך מיד רוב ב"מועצת גדולי התורה" והחוג החרדי, כ־95 אחוז, יצביע נתניהו.

אלא שהאגרמ"ר מגור שליט"א, נמנע עד כה, ולפי כל הסימנים גם בעתיד, מלקבל לשיחה את המועמדים לכהונת ראש הממשלה. כל אחד מהצדדים מנסה לאתר איזו "פירצה", שדרכה ניתן יהיה לדובר ולהשיג מגישה עם האגרמ"ר, והמאמצים בכיוון זה הם ניכרים, אך יודעי דבר אומרים, שהכל על הסכן. לנתניהו יועצים מיומנים למיגוך ודתי־חרדי וגם שמעון פרס אינו "קשל קניס" בתחום הזה, וליועציו הבנה רבה במרכיב הערכי של החינוך החרדי. כך, למשל, נועד שמעון פרס באמריקה לשיחה עם אישיות "לישטוית" רמת־מעלה, שלה השפעה מכרעת בציבור החרדי "לישטוי" ולא רק, והדבר נשמר עד כה בסוד כמוס. קשה להמעיט, כי שמעון פרס השיג אישיות ניקוד כזו־תגובה מהפגישה, אבל חשיבה השבריה, שהוא העליה להשיג פגישה, ממושכת אפילו, אפל אותה אישיות, שהתעניינה לא לפרסם את שמה, ב"מחנה נתניהו" יזהיר על "הפגישה ה"מסוכנת" שזה את משמעות השלכותיה.



שמעון פרס "פישל" בהשלות

האגרמ"ר מגור שליט"א בתפיסת עולמו ובסיסיה, אינו מתלהב כלל מהפוליטיקה על כל היבטיה. אם יורשה לי לנחש, אם הדבר היה תלוי רק בו, ובו בלבד, בלי להתחשב במחוייבות של "חצר" גור לדתיות ל"אגודת־ישראל" – הוא היה מתנתק גם מ"אגודת ישראל" ועוסק רק ב"גור" וב"גור" בלבד, בתורה, חסידות ובמעלי־זמר וכיו"ב. להגדלת "גור" והגדרתה.

השקפת עולמו זו, באה לידי ביטוי בקבוצה, שהוא הציב במקום הראשון ברשימת יהדות התורה לכנסת את ר' מאיר פרוש. מאיר פרוש הוא בהחלט עסקן מוצלח ובעל זכויות רבות הראויות לכל־שבחה, ובכל זאת, אין הוא "גור" במלוא המובן של המלה. ישנם עסקנים ב"גור" בעלי יכולת וכישורים, שהמקום הראשון ברשימה לא היה מובייע בהם. ר' יעקב ליצמן, דרך משל, היה עונה לצרכי "גור" נפו. והוא רק שם אחד. שלו לדבר כבד על הרב. אברהם יוסף ליזרזון, סמנכ"ל "החינוך העצמאי", שממילא נבחר כנציג "גור" ברשימת "יהדות התורה".

כל מה שקשה לפוליטיקה מבחינתו של האגרמ"ר שליט"א הוא רק בדיעבד. מלכתחילה, הפוליטיקה היא בגדר של "התרחק מהכיעור הדומה לו". לא שתופלא כלל ועל כלל אם האגרמ"ר שליט"א יזהה לתלמידי הישיבות של "גור" ולאברכי "הכוללים", שלא לישול חלק פעיל במערכת הבחירות. "להצביע, ולחזור ללימוד התורה", וזהי, למיטב הדיעה, גישתו הבסיסית של האגרמ"ר שליט"א.

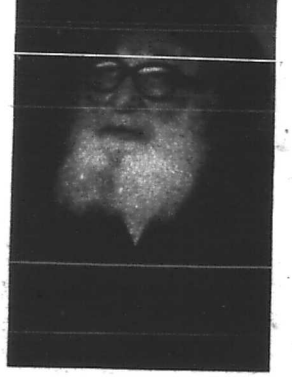
בבית אביו הצ'וקל"ר, בעל "לב שמחה", שמע והאי לא אחת הסתייגות ממפלגתית משמעון פרס. האגרמ"ר האבא הצ'וקל"ר נפגש פעם לשיחה עם שמעון פרס על השולחן עמדה לדיון שאלת חוק ההפלות. באותה פגישה סדיית התחייכ פרס על פנותה מסויימת ולא כיבד את התחייבותו. אם וכדרבי אינו מסגה אותי, ודי שהאגרמ"ר הצ'וקל"ר התבטא בשיעתו שהיה אולי סלוח לשמעון פרס על שלא כיבד את התחייבותו, אבל, לא יכול היה לעכל, הכיבד היה בין מותאי הבמיים, כאשר הזוק עבר בבנמת.



האגרמ"ר מגור, רבי יעקב אלטר שליט"א

את הקטע הזה אין שוכחים ב"גור". ודאי לא הבן האגרמ"ר שליט"א, ובכל זאת, אם הבחירות היו בכר מאזרחי ושמעון פרס היה בבחר ראש ממשלה, יש להניח, כי האגרמ"ר שליט"א היה מסכים לקבל אותו, כדי להשיג הסמוה או התחייבות כנשא דירות להשכרה לאברכים בעירים ללכלל הזוגות הצעירים במדינה.

האגרמ"ר שליט"א אינו יכול לקבל את נתניהו לשיחה משום ש"אז כאמור, הפוליטיקה היא אצלו בדיעבד, ומה לו מחלל שבת ימני ומה לו מחלל שבת שמאלי. ב אם יקבל את נתניהו, לא יוכל שלא לקבל את שמעון פרס (ר"ל קבלת מי מהפוליטיקאים ב"חצר" האגרמ"ר, בשבדות הראשונים להתגנדו, יש בה סמך שלילי לאברכים ולתלמידי הישיבות הצעירים וכי האגרמ"ר שליט"א, למיטב הדיעה, מבקש להדחיק מהפוליטיקה והעיסוק בה.



האגרמ"ר מגור בעל "לב שמחה" הצ'וקל"ר

האגרמ"ר הקודם מגור בעל "פני מגלם", הגרפ"ם הצ'וקל"ר היה בהשפעת שלמה "ליסטדניק" ולזו ההבדלה היה מסודה בידה, קרוב להודאי, שהיה מלחיש בשלב כלשהו בעד בנימין נתניהו. האגרמ"ר שליט"א אינו בעד הליכוד או נגדו, הוא מבקש להיות מסודר מכל זוות פוליטית אידיאולוגית.

הידיד הלוטה של "מועצת גדולי התורה" ובתוכה האגרמ"ר שליט"א מגור בשאלת ראשות הממשלה, או החלטה על הימנעות אינה גישה כה פשוטה שאפשר לאמץ אותה. ובאר מעניין ומסקרן לדעת איזו החלטה תיפול. אין ספק, כי אין סיבוי, כי תתקבל החלטה והשראת להצביע בעד שמעון פרס. גם אם ח"כ הרב אברהם שפירא והח"כ לשעבר הרב מנחם פרוש, שחשקפת עולמם נוטה לשמעון פרס יעשו, בלשון הצדדים, "שמיניות בחוויר". החלטה על אי־הזחלטה משותפת את בנימין נתניהו בחוגן הבחור ביותר ועל כך עמוד כבר כל הסקרים. האפשרות האחרת: החלטה על הימנעות מהצבעה, משמעות בבירור, וללא צל של ספק, את שמעון פרס ואת החלטה הזאת מבקשים הדתי קרובים ללבו וכך בראש ממשלה יטיל את מלוא יוקרתו למענם.

בציבור החרדי מבודים לא מעטים, בעיקר העסקנים, כי אם שמעון פרס יתחייב, דרך משל, להקים כך וכך אלפי דירות להשכרה, הוא יעמוד בהתחייבותו, בעוד בנימין נתניהו מסוגל להתחייב עם כל הלב ועם כל הרצון, אך לא תהיה בידו היכולת לבוף את התחייבות הזאת. זהו, כרגע, הקטע החלש של בנימין נתניהו בציבור החרדי: המעשיות והבטוחת לנהל "פייס" עד הסוף ולחייב את אנשיו לעמוד בהתחייבויות שלו.

במפרל לעומת זאת היתה "תמימות דעים" כפי שניתן ואת דובר המפרל, יצחק רט, כי הוא מחייבת מועמדותו של בנימין נתניהו. בעמדה זו צידד למרבה ההפתעה גם מ"מ יו"ר הלישכה, איש הקיבוץ הדתי אברהם שטרן. חבר הנהלת הסוכנות היהודית, אליעזר שפר תובע שלא לקבל את ההחלטה בעניין זה. אלא שהוא והמזדהים עמו הם מיעוט, הן בלישכה והן בממשה הבחירות של המפרל.

"אינני רוצה מתנת חינם"

"מי שאינו יכול ואינו מסוגל לעמוד בתפילה: גם אחרי שעבר ונפטל בעבודות התשובות שבתורה; לשפוך־שיח בפני הקב"ה גם אז, כבן חמשתשא בפני אביו תעשה לו (תאבא) רצונו, עדיין לא דרך על מיפתן החסידות".

אימרה זו היתה שגורה בפיו של רבי משה בן ר' אליעזר מקוברין, שיום הסתלקותו חל אתמול, כ"ט בניסן.

רבי משה מקוברין זצוק"ל היה תלמידו של רבי מרדכי מלכוביץ זצוק"ל ונסע להתבשם ולהשכיל גם מחנוכתוניו ותורתו של בעל, רבי נח מלכוביץ זצוק"ל. ובין בבין ולפני ואחרי, פקד את "חצרו" של הרוזיינער, הרבי הקדוש, רבי ישראל מרוזין זצוק"ל.

צדיקי דורו הפליגו בשבחו של רבי משה מקוברין, והעידו עליו כי שיעבד את כל יישותו לעבודת הבורא, בלי לחפש מדרגות והשגות גבוהות.

מפורסם הסיפור, שפעם רבו, רבי מרדכי לכובקבער, פנה לתלמידים, שהתקבצו סביב שולחנו הטהור, ואמר להם: תשעה היא עת רצון אצלי וכל אחד מכם יכול לפעול אצלי כרצונו. נעמדו החסידים, כל אחד בתורו, וביקשו בעיקר תיקונים בעניני מידות. אחד התחנן שמכאן ולהבא לא יכעס; אחר שאל לעקור מלבו את מידת הקניאה ושלישי הזכיר את תאוות הממון. ואז התמקדו כל העיניים על ר' משה מקוברין ור' משה יושב ושותק. שאל אותו רבו: ומה אתך ר' משה? "אני" – השיב ר' משה – "לא מבקש כלום לעצמי. איני רוצה מתנת־חינם. אני רוצה לחשיג את הכל על־ידי יגיעה עצמית", והלכובציער שהתרגש מתשובת תלמידו, המטיר על ראשו שפע של ברכות.

ובעוד שלעצמו לא ויותר והכשיר כל אבר מאבריו לעבודת הבורא, היתה זו הבנה עצומה לחולשות הזולת וחיתוו קורבן קל, חדשים לבקרים, לפיתויי היצר. ולכן, חזר ואמר את אותה אימרה, שהבאנו בפתח רשימה זו. ועל כך הוסיף: "אפילו אם נכשלים ונופלים מאה פעמים, צריכים שוב פעם ושוב פעם להתחזק" ולא להחשיבר מקשל הנפילה החוזרת. ומשאמר זאת הפטיר בשקט: "ישמור אותי ה' מהעליות והירידות שלכם..."

כאשר סיפרו לו על אחד האברכים, שהכביר בתפילה, שיטלו ממנו את "יצר הרע" וכי תפילתו נתקבלה, שאל רבי משה מקוברין זצוק"ל: "טו, אז מה, אז הוא נשאר כמו מקל יבש ואז אינה תכלית העבודה".

סמוך לפטירתו התבטא רבי משה: "אם חייתי ידע שאני מגיע לעולם העליון עם יום אחד בחיים שעבדתי את הקב"ה כמו שצריך – אז לא הייתי מודאג כלל וכלל; אם הייתי ידע שהתפללתי בחיי תפילה אחת כמו שצריך – אז לא הייתי מודאג כלל וכלל; אם הייתי ידע שעשיתי תנועה אחת בחיים ובה נרמטי נחת־רוח לפניו יתברך שמו, לא הייתי דואג כלל וכלל".

ומתוך כך שראה עצמו ברוב עוונותיו כמי שלא פסע פסיעה אחת נכונה ובשלמות הכוונה, היה סלחן כלפי החוטא והטה לו כתף תומכת.

"כל הימים שלי" – אמר רבי משה מקוברין בשנתו האחרונה בעלמא הזיו – "שעבדתי את הקב"ה, עומדים אל מול עיני, ואני רואה, שאותם הימים שנראו בעיני כמאיירים, היו נמוכים מאד מאד, ואולם, אותם הימים שנראו בעיני כנמוכים מאד, דווקא הם מאד מאירים".

הוא וחסידיו נאמני ביתו לא חיפשו לעבוד את ה' בעבודה קלה "אלא להתגבר עניים" והכל מתוך הכנעה ושיפלות־רוח.

אהבת ישראל שלו הגיעה לפסגות שלא ייאמנו. והוא העיד על עצמו: "אם הייתי יודע שתצמח ליהודי טובה מזה, הייתי מסכים שיקבעו עצים על גופי". הוא התשיב כל יהודי והאמין בכל יהודי ורוב אמרותיו היו מופנים לכהנתו של היהודי הפשוט תנאבק על פרנסתו ומתפלל בדרכי החיים.

הנח כמה מהם: "לא די להאמין שמה שהקב"ה עושה זה טוב ולקבל היסורין באהבה. זה אינו מספיק. אלא צריך להאמין באמונה שלימה, שיקף שם לחושך וכי יבוא סוף ליסורים ולטרדות וכי בסופו של דבר האדם ייצא מהמצוקה שבה הוא נתון".

"כשיהודי מבקש מה שיסייע בידו בעניין מסויים, הוא מיד יכול להשיג ולקבל את מבוקשו, ומה שרואים כמציאות, שלא כך הם פני הדברים ולעתים הישועה מתאחרת לבוא, זה רק משום שהאמונה והבטחון בהקב"ה אינם ברורים אצלו ואין הוא בטוח שבכוחה של התפילה ניתן לאמות לפעול".

"המתפלל על פרנסה, הרי זה בכלל "אהב להטר מסייעין אותר", ועל־ידי זה שמתפלל על הפרנסה ומאמין ובוטח בה', כי רק הוא הנותן לו פרנסתו והשפעותיו – נפתחים לו כל שערי הפרנסה".

ואל המתיאשים אמר: "כלום ייתכן שהמלך ישלח את בנו למלחמה ולא יתן לו כלי מלחמה?", אלא שיש לאחוז בכלי המלחמה ולהיאבק עד להשגת הניצחון המקווה.

ביושבו פעם בתוך קהל חסידיו והוא רבר קשן, אמר להם מתוך התרגשות רבה: "רבותי הנה נא זקנתי, והריני אומר לכם ומזהיר אתכם: אם תהיו שרויים תמיד בשמחה, יעזור לכם ה' בכל מיני מצבים, ואם לאו ח"ו, מי יודע מה יהיה סופכם!..."

רבי יצחק מנשכיז הצ'וקל"ר סיפר לחסידיו, כי זמן־מה אחרי פטירתו של רבי משה מקוברין זצוק"ל הראו לו אותו בחלום. "הוא היה מאד הדור, כמו אתרוג מהודר מאד. ושאלתי בחלום במה זכה רבי משה מקוברין לכזה הדר? והשיבו לי, כי הוא היה מקפיד בתפילה שתהיה בזמנה". והוסיף "אנשכיזער": אני לא יודע מה ביקשו לרמוז לי בזה, אבל אני מה אפשה ואיני יכול להתפלל בשעה מוקדמת.

ומספר הרב שלמה יוסף זוין זצ"ל: במסיבת הישלוחך של שבת קודש אצל הרבי הקדוש, רבי משה מקוברין, עמדו פעם על הספסלים שמסביב לשלחן כמה אנשים. הביט הצדיק על אברך אחד, שהיה בין העומדים והיה רגיל לבוא תמיד אל "השלוחך" ושאל עליו את משמשו: מי הוא האברך הלזה? הגיד לו "המשמש" את שמו והצדיק השיב: לא דעתיו. תמה המשמש בקודש: הלא הוא בנו של חסיד פלוני!? והצדיק בשלו: "לא יודעתיו", עד אשר הזכיר לו "המשמש" סימנים מובחרים, ואז נזכר סוף סוף מי הוא. אמר אז הצדיק מקוברין לאברך: היידע אתה מדוע לא הכרתיך? כי עיקר מחותו של האדם היא המחשבה ובאשר ישים האדם מחשבתו, שם הוא נמצא; ואתה, מחשבותיך משוטטות בעת במקומות לא טובים, לכן לא ראיתיך לפני צורת אדם, אלא גוש בשר. זיעיא.